Heggenvlechten ;type Maasheggen

1: uitgangssituatie

Een jonge heg kan bestaan uit diverse houtige struiken zoals meidoorn, sleedoorn, wegedoorn, hazelaar, veldesdoorn en kardinaalsmuts. Meidoorn is door zijn taaiheid een fijne soort om mee te vlechten, met andere soorten lukt dat ook prima. Als de stammen polsdik zijn en 3-4 meter hoog, kan de heg gevlochten worden. Gemiddeld is dat na ca. 8 tot 10 jaar.
Om makkelijker te kunnen vlechten, wordt de heg eerst flink opgesnoeid. Tevens bevordert dit de aanmaak van nieuwe scheuten en geeft meer licht op de basis van de heg (zie 6).
Laat van de te snoeien takken flinke stompen staan tot ca. 15-20 cm. Deze stompen doen dienst als zgn. kapstok om de liggende stammen in te haken wat het vlechtwerk steviger maakt.

2: opgesnoeide heg, keuze staanders en liggers

Kenmerkend voor de Maasheggenstijl zijn de levende staanders en liggers. Selecteer 1 staander per 100-130 cm.
Kies (en markeer) als staander niet als regel de dikke stammen, maar kies juist dunnere stammen van ca. 5 cm dik. Zij zijn op een hoogte van 120-130 cm makkelijker in te zagen en onder een hoek van 90 graden om te buigen en in te vlechten.
Gebruik zoveel mogelijk (3-5) liggers per meter heg. Kies, als dat mogelijk is, de dikke stammen als liggers. Zij hebben op het buigpunt kort boven de grond veel groeikracht en ontwikkelen krachtige scheuten vanuit de basis van de heg. Dat maakt de heg ondoordringbaarder.

3: inzagen van de liggers met detailfoto van het wegzagen van de hak

Zaag de ligger in op ca. 25-35 cm hoogte (afhankelijk van de dikte van de stam). Begin schuin (verhouding 1:3) en zaag op het laatst recht met de draad mee (rondzagen).
Het buigpunt komt dan te liggen op 10-20 cm hoogte. Zaag niet te ondiep in om opscheuren van de stammen te voorkomen. Maar zaag ook niet te ver door, want dan kan de stam afscheuren.
De overgebleven smalle verbinding (stukje bast en hout) tussen de gelegde stam en de basis is minimaal 1,5-2 cm dik, maximaal 10 cm lang en mag niet gebroken zijn (voor een intacte sapstroom). Een lange verbinding maakt de ligger kwetsbaar en vergroot het risico van afscheuren en afsterven.
Gebruik als ongeoefende heggenlegger een snoeizaagje. Dat werkt nauwkeuriger en makkelijker dan de traditionele hiep

4: het invlechten van de liggers om en om de staanders

De liggers worden, indien van toepassing, gelegd met de stroom van de rivier mee. Staat de heg haaks op de rivier, buig dan mee in de groeirichting van het hout.
Buig de ingezaagde ligger voorzichtig onder een hoek van
ca. 80 graden en vlecht hem om en om tussen de staanders door. Vlecht de heg niet te breed. Smal gevlochten heggen groeien beter uit omdat licht tot op de basis van de heg kan doordringen (zie 6 voor een toelichting).
Laat de liggende stammen iets schuin (ca. 10 graden) oplopen. Zaag de hak (de punt die na het inzagen blijft staan) schuin naar beneden af om rotten te voorkomen (zie detailfoto bij 3).

5: het vlechten van de staanders met detailfoto van het wegzagen van de hak

De staanders worden op een hoogte van 120-140 cm schuin ingezaagd (verhouding 1:3).
Leg de toppen van de staanders onder een hoek van 90 graden en vlecht ze in de heg. Zet daarbij de stam zoveel mogelijk vast in vorken en onder kapstokken voor extra stevigheid .
Staanders mogen na het inzagen niet korter zijn dan 100 cm. Zaag de hak schuin naar beneden af. Werk als laatste de heg af door uitstekende scheuten in te korten

6: foto van het eindresultaat direct na het vlechten

Bij het Maasheggenvlechten worden geen palen en wilgentenen in de heg verwerkt. Dode materialen gaan op den duur rotten en verzakken. Een heg van alleen levend materiaal wordt juist alleen maar sterker naarmate die groeit en is dus in alle opzichten duurzamer.
De heg ziet er direct na het vlechten nog kaal en smal uit, maar zal door zijn groeikracht veel nieuwe scheuten aanmaken o.a. vanuit de basis van de heg op de zaag/buigpunten. Smal gevlochten heggen groeien beter uit omdat licht tot op de basis van de heg kan doordringen. Voldoende licht is een voorwaarde voor de ontwikkeling van krachtige scheuten die door de heg naar boven groeien. De praktijk heeft geleerd dat bij brede en dichte heggen de nieuwe scheuten vanuit de basis door lichtgebrek onvoldoende groeikracht hebben en zich slecht ontwikkelen en afsterven.

7: foto van de gevlochten heg in de eerste zomer

Knip de eerste 2 jaar na het vlechten de nieuwe scheuten aan de boven- en zijkanten van de heg. Elke keer ca. 10 cm van de nieuwe scheuten laten staan. Door scheuten weg te halen, wordt de vorming van veel nieuwe zijscheuten gestimuleerd. Om bacterievuur, een ziekte waar meidoorn vatbaar voor is, minder kans te geven is het raadzaam om in de winter te snoeien. Daarna is om de 8-12 jaar een snoeibeurt nodig. Kijk jaarlijks de heg na. Vlecht zwakke plekken opnieuw in of verricht inboetwerk door jonge struiken tussen te planten. Een goed onderhouden heg gaat eeuwen mee.

8: Vlechtheg in de zomer 4 jaar na het vlechten

De gevlochten heg is prachtig uitgegroeid, dicht en ondoordringbaar geworden. De heg heeft zich volledig verjongd. Er staat geen raster meer langs de heg en de koeien hebben ongehinderd de jonge sappige scheuten van de heg opgevreten (zie inzet foto).

De struik reageerde hierop door veel zijscheuten te vormen en zodoende de heg nog dichter te maken. Dit proces herhaalt zich gedurende enkele jaren. Het schijnt dat er in de scheuten ook bepaalde mineralen zitten die gunstig zijn voor de koe en die niet in gras zitten.